

Utbildningsinspektion i Balltorpsskolan, förskoleklass och grundskola årskurserna 1–5

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan.....	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av resultaten.....	3
Bedömning av genomförandet.....	4
Bedömning av förutsättningarna	7

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Balltorpsskolan den 23 november 2006. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats ([www.skolverket.se/ Inspektion](http://www.skolverket.se/Inspektion))

Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Mölndals och Balltorpsskolan, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I Balltorpsskolan intervjuades elever, lärare, övrig personal och ledning samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i samtliga klasser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektor har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Skolan	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	80
Förskoleklass	26
Grundskola	134

Balltorpsskolan i Mölndal är vackert belägen och omgärdas av skogen och naturen. Området där Balltorpsskolan ligger består av blandad bebyggelse. På skolan finns det ca 160 elever från förskoleklass till årskurs 5. Skolan har ett eget skolkök där maten tillagas.

Skolan har en egen ”skolskog” och ”skoläng” som sköts tillsammans med Peparedsskolan, Skogssällskapet och Naturskyddsföreningen. Skolans lokaler rymmer en filial till stadsbiblioteket.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Balltorpsskolan och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga skolförfattningar.

Inspektörerna bedömer att Balltorpsskolan är en väl fungerande skola. Det är ett vänligt klimat mellan elever och mellan lärare och elever i Balltorpsskolan. Detta är också vad samtliga intervjuade grupper framhåller. Kontakten och dialogen mellan eleverna och lärarna respektive rektorn fungerar väl. Balltorpsskolan har rutiner för att tidigt upptäcka och arbeta med elever i behov av särskilda stödåtgärder.

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Skolan bör i större utsträckning följa upp och analysera kunskapsutvecklingen i samtliga ämnen samt låta dessa analyser ligga till grund för utvecklingen av undervisningen.
- Skolans arbete med normer och värden bör i högre utsträckning följas upp och analyseras.
- Skolan bör förbättra arbetet med att öka elevernas kännedom om målen för utbildningen och förbättra arbetet med att utveckla elevernas delaktighet i sitt eget lärande, eleverna inflytande och ansvar över lärandet..
- Den pedagogiska verksamheten bör diskuteras och analyseras eftersom kvaliteten varierar.
- Samarbetsformer mellan fritidshemmen och grundskolan bör utvecklas för att berika varje elevs mångsidiga utveckling och lärande.
- Skolan bör förbättra innehållet i åtgärdsprogram och programmens kvalitet.

- De individuella utvecklingsplanerna bör tydligare sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleverna skall nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt i relation till målen i läroplanen och kursplanerna.
- Skolans kvalitetsredovisning bör utvecklas så att de också omfattar den egna skolans utvecklingsbehov och blir ett redskap i det kontinuerliga förbättringsarbetet.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanen, de nationella kursplanerna och programmålen.

Resultaten på de nationella proven i skolår 5 från de två senaste åren visar att måluppfyllelsen i ämnena svenska och engelska är god på Balltorpsskolan. Under läsåret 2004/05 kan dock konstateras att antalet elever som uppnår godkänt i ämnet matematik sjönk dramatiskt. Skolan har analyserat resultaten och arbetat medvetet med matematik tillsammans med Pepparedsskolan. Ett flertal insatser är gjorda och resultatet för läsåret 2005/06 visar att det är fler elever som når godkänt i matematik och engelska. Däremot har resultatet i svenska sjunkit.

Tabell 1. Resultat i nationella ämnesprov uttryckt i procent

	2003	2004	2005	2006
Svenska	94	88	91	87
Engelska	97	88	83	94
Matematik	91	90	73	83

Inspektörerna bedömer att det på Balltorpsskolan finns ett tillfredställande system för att diagnostisera och dokumentera elevernas kunskapsutveckling i ämnena svenska, engelska och matematik. Däremot redovisas inga exempel på uppföljning och analys av kunskapsutvecklingen i skolans övriga ämnen i relation till de kunskapsmål som anges i kursplanerna. Det förekommer inte heller något resonemang kring strävansmålen. Detta konstateras också i kvalitetsredovisningen där skolan bedömer att de till nästa läsår behöver utarbeta rutiner för att bättre kunna bedöma elevernas prestationer i förhållande till uppnåendemålen i samtliga ämnen samt öka diskussionen kring strävansmålen. Det gäller även de generella kunskapskvaliteter som skall eftersträvas. Personalen kan visa exempel på att eleverna utvecklat sina förmågor att exempelvis samarbeta och ta ansvar men detta finns inte dokumenterat och diskuteras inte i termer av resultat. Inspektörerna bedömer att skolan i högre utsträckning bör följa upp och analysera kunskapsutvecklingen i samtliga ämnen samt låta dessa analyser ligga till grund för utvecklingen av undervisningen. Skolans arbete med normer och värden bör i högre utsträckning följas upp och analyseras.

Det är ett vänligt klimat mellan elever och mellan lärare och elever i Balltorpsskolan. Detta är också vad samtliga intervjuade grupper framhåller. Enligt elever, lärare och skolledning är mobbning eller annan kränkande behandling ovanligt vid skolan och eleverna säger att de trivs och känner sig trygga och att de incidenter som ändå händer tas omhand på ett bra sätt av de vuxna på skolan.

Eleverna upplever att klassråd och elevråd ger inflytande och möjlighet att påverka sådant som är viktigt på skolan. Skolans elever ger i intervjuer och visar vid observationer exempel på stort ansvarstagande för skolans verksamhet.

I läroplanen anges att skolan skall klargöra för eleverna vilka mål utbildningen har. När undervisningen planeras utifrån de nationella kursplanernas mål att stäva mot samt mål att uppnå ökar elevernas möjligheter att bli delaktiga i utbildningen och att förstå vilka kunskaper den skall leda till. Personalen kan ge flera exempel på att eleverna har inflytande och ansvar över verksamheten i stort och över det egna lärandet. Som exempel ges elevernas egen planering, utvecklingssamtal, läxor m.m. Verksamhetsbesök och intervjuer visar dock att elevernas kunskap om målen för utbildningen inte är tillräckliga för att förstå syftet med utbildningen. Om elever inte har vetskap om kursplaners mål blir det mycket svårt för dem att utöva ett inflytande eller ta ansvar för de viktiga frågorna kring lärandet och undervisningens planerande. Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra arbetet med att öka elevernas kännedom om målen för utbildningen och förbättra arbetet med att utveckla elevernas delaktighet i sitt eget lärande och undervisningens upplägg.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet, innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen, individanpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete, skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetet med arbetsmiljö och delaktighet

Intervjuer med elever visar att de genom exempelvis klassråd och elevråd har en väl fungerande samverkan kring såväl enskilda som skolövergripande frågor. Kontakten och dialogen mellan eleverna och lärarna respektive rektorn fungerar väl. En av lärarna ansvarar för och deltar i elevrådets möten och använder detta tillfälle för att informera sig om elevernas syn på situationen på skolan, lyssna in elevernas förslag och önskemål samt lämna information om viktiga frågor på skolan i allmänhet och återkoppla till elevernas synpunkter i synnerhet. Eleverna visar i intervjuerna att de har stor tillit till sin förmåga att påverka skolans verksamhet. Intervjuer och observationer visar dock att eleverna inte har möjlighet till ansvarstagande i ett vidare begrepp det vill säga att lärarna tillsammans med eleverna planerar och utvärderar undervisningen och förbereder eleverna för delaktighet och medansvar och för de rättigheter och skyldigheter som präglar ett demokratiskt samhälle. Som tidigare nämnts har detta b.l.a. att göra med elevernas kunskaper om målen för skolan. Skolan bör därför, enligt inspektörernas bedömning, förbättra sitt arbete med att ge eleverna inflytande och ansvar över lärandet.

Från och med den 1 april 2006 råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever (SFS 2006:67). Lagens ändamål är att främja barn och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Kommunen/huvudmannen är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för

att främja dessa ändamål och se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje skola och förskola. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta åtgärder för att förhindra fortsatta kränkningar. I planen skall åtgärder redovisas och den skall följas upp varje år. Se vidare Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2007:7).

Skolan har tagit fram en likabehandlingsplan. I processen med att ta fram planen har personal, elever och föräldrar varit delaktiga. Planen är väl förankrad och används som ett kraftfullt verktyg i arbetet mot till exempel mobbning. Trots skolans arbete med planen behandlar planen inte kränkningar mellan vuxen och elev. Skolan har uppmärksammat detta och en kompletterad plan har tagits fram. Inspektörerna förutsätter därför att skolorna beaktar alla former av kränkande behandling i sitt fortsatta arbete.

Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen

Inspektörerna noterar att flera av undervisningssituationerna ger eleverna stimulans och utmaningar med möjlighet att arbeta på olika sätt men även lektioner som inte på samma sätt utmanar eleverna. Eleverna framhåller särskilt projektet som skolan har tillsammans med Chalmers. Projektet går ut på att eleverna skall skapa ett modellhus och eleverna har delats in i olika ansvarsgrupper så som designteam, byggteam, loggboksteam, reklamteam m.m. Eleverna tog uppgiften på mycket stort allvar och kan spontant diskutera det arbetssätt som projektet innebär. Eleverna inser värdet av att arbeta i projektform och efterfrågade mer varierad undervisning och har då exemplet med Chalmersprojektet i tankarna. Skolans uppdrag är enligt läroplanen att främja lärande och det förutsätter en aktiv diskussion om kunskapsbegrepp och om vad som är viktig kunskap idag och i morgon och om hur kunskapsutveckling sker. Enligt lärarna har diskussionen mest fokuserats på IUP och vad den skall innehålla och inte så mycket kring kunskapsbegrepp. Inspektörerna bedömer att den pedagogiska verksamheten behöver diskuteras och analyseras eftersom kvaliteten varierar. Lärarna på Balltorpsskolan saknar en återkoppling på deras arbete. Det finns inget samarbete runt tolkningen av mål i kursplanerna skolor emellan. Balltorpsskolan får inte heller någon återkoppling/feedback om hur det går för de elever som slussats vidare.

Det förekommer inget systematiskt arbete med att återkoppla skolans arbete. I och med att eleverna lämnats över till de skolor som ansvarar för de äldre barnen så tappar skolan kontakten med det fortsatta arbetet förutom i ett fåtal speciella fall. Lärarna uttryckte ett starkt behov av att var delaktiga i hela processen.

Fritidshemmens personal arbetar ofta även i klassen, men har bara vid enstaka tillfällen en uttalad uppgift i skolan där deras specifika kompetens tas i anspråk. Fritidshemsverksamheten planeras inte som ett komplement till skolans verksamhet på annat sätt än att barnen får mycket fria aktiviteter. Samarbetsformer mellan fritidshemmen och grundskolan bör utvecklas för att berika varje elevs mångsidiga utveckling och lärande.

Dokumentationen är en viktig förutsättning för den information som skall ges under utvecklingssamtalet. Från och med den 1 januari 2006 ställs krav på upprättande av en individuell utvecklingsplan för varje enskild elev vid utvecklingssamtalet. Planen skall vara ett framtätsyftande måldokument där viktiga utvecklingsområden lyfts fram. Skolan har rutiner för hur ett utvecklingssamtal förbe-

reds och genomförs. I samband med utvecklingssamtalet diskuteras elevernas prestationer men någon systematisk uppföljning och analys av de samlade kunskapsresultaten eller utvärdering av elevernas utveckling mot läroplanernas mål att sträva mot finns, som tidigare nämnts, inte.

Intervjuer och dokument visar att skolans mål och planering ligger i linje med nationella mål och riktlinjer. Kunskapssynen och synen på lärandet i skolorna speglar dem som uttrycks i läroplanen och i kursplanerna. Inom ramen för det som bestämts i kursplanerna har skolan lokalt konkretiserat kursplanerna i samtliga ämnen.

Individanpassning och stöd

Balltorpsskolan har rutiner för att tidigt upptäcka och arbeta med elever i behov av särskilda stödåtgärder. Rektorn träffar regelbundet personalen och diskuterar elever som är i behov av stöd. Läraren initierar en diskussion genom att anmäla ett ärende till ett så kallat "husevk" som innebär att läraren diskuterar ärendet med elevstödsteamet som består av specialpedagog, psykolog, skolsköterska samt rektor. Elevstödsteamet träffas regelbundet för att diskutera olika typer av insatser. Specialpedagogen, tillsammans med ansvarig lärare, ansvarar för att åtgärdsprogram upprättas i de fall specialpedagogiska insatser krävs. Specialpedagogen ansvarar också för alla tester som regelmässigt görs i klasser och grupper. Inspektörerna bedömer att skolan har fungerande rutiner när det gäller att identifiera elever i behov av särskilda stödåtgärder.

Balltorpsskolan upprättar åtgärdsprogram för alla elever som är i behov av särskilda stödåtgärder. Instruktioner för hur åtgärdsprogram skall skrivas finns i skolans plan för elever i behov av särskilt stöd. Från och med den 1 juli 2006 har det införts förändringar ibland annat grundskoleförordningen avseende särskilt stöd och åtgärdsprogram. Ansvar har tydliggjorts för att tidigt upptäcka elever i behov av särskilt stöd. Rektorn skall se till att en utredning inleds, om det framkommer uppgifter om att en elev kan ha behov av särskilda stödinsatser. De åtgärdsprogram som presenterats för inspektörerna saknar ibland tydliga utvärderingsbara målsättningar på kort och lång sikt och åtgärder på grupp och organisationsnivå. Skolan bör förbättra innehållet i åtgärdsprogram och programmens kvalitet.

Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning

Skolan upprättar individuella utvecklingsplaner för samtliga elever. Detta sker i samband med utvecklingssamtalen och utvecklingsplanerna följs upp efter en termin vid nästa utvecklingssamtal. De individuella utvecklingsplaner som inspektörerna studerat behandlar i huvudsak utvecklingen inom ämnena matematik, svenska och engelska samt social kompetens. Utvecklingsplanerna har använts i något år och har utvecklats utifrån ett förlagsproducerat material. Skolan poängterar att materialet diskuterats och anpassats till områdets behov. Trots detta bedömer inspektörerna att planerna tydligare kan sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleverna skall nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt i relation till målen i läroplanen och kursplanerna.

Balltorpsskolan utvärderar eleverna verksamheten efter veckan, terminen och efter teman. Sättet att utvärdera och antal utvärderingstillfällen varierar mellan lärarna. Målen konkretiseras i arbetsplaner som finns dokumenterade för de olika ämnena. Balltorpsskolan har system för att följa upp, diagnostisera och dokumentera elevernas kunskapsutveckling i ämnena svenska, engelska och

matematik. Som tidigare nämnts i denna rapport framkommer det inte vid inspektionen att skolorna har system för att analysera och utvärdera elevernas kunskapsutveckling i kursplanernas övriga ämnen. Inspektörerna bedömer därför att skolorna bör utveckla detta arbete.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Balltorpsskolan kvalitetsredovisningar följer den mall som utarbetats av Mölnsdals kommun. Utifrån intervjuer med lärarna framgår att skolornas kvalitetsredovisning inte används som ett sätt att påverka verksamhetens utveckling vid skolan. Lärarna har däremot varit med i arbetet med att ta fram kvalitetsredovisningen och känner väl till innehållet. Kvalitetsredovisningen har mer en karaktär av en verksamhetsberättelse och ses mer som ett sätt att, för kommunens ledning, beskriva verksamheten än som ett verktyg att utveckla verksamheten med.

Inspektörerna bedömer därför att skolans kvalitetsredovisning bör utvecklas så att de också omfattar skolans utvecklingsbehov och blir ett redskap i det kontinuerliga förbättringsarbetet. I övrigt uppfyller kvalitetsredovisningen författningarnas krav.

Ledning och intern kommunikation

Rektorn har arbetat i Balltorpsområdet sedan år 1988 och började som rektor för förskolan år 1993 och har varit på skolan sedan år 2000. Rektorn har förskollärbakgrund, lång erfarenhet som rektor och har genomgått statlig skollärdarutbildning. Vid intervjuer med elever, personal och föräldrar framkommer att rektorn är känd av alla och förtrogen med verksamheten.

Rektorn träffar områdets ledning regelbundet. Vid dessa träffar diskuteras områdesövergripande insatser och ekonomi. Enligt rektorn är ansvarsförhållandet mellan skolområdeschef och rektor tydligt. Rektor har ekonomiskt ansvar och befogenheter att anpassa verksamheten efter elevernas behov vilket inte minst syns i arbetet med barn i behov av stöd. Inspektörerna bedömer att rektorsorganisationen uppfyller författningarnas krav.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildningen, personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bl.a. i skollagen.

Genom elevens val skall eleverna ges möjlighet till fördjupning i något eller några av timplanens ämnen. Valet till elevens val sker inom ramen för klassens olika teman under året. Läraren ansvarar för att eleverna får möjlighet till ett allsidigt urval och är också handledare. Eleverna redovisar sina elevarbeten i klassen och ibland även för andra klasser. I några fall var eleverna inte helt på det klara med att de hade eleven val men de flesta var positiva till elevens val och tyckte att det fungerade bra.

Under förutsättning att lärare kan rekryteras och att gruppen är tillräckligt stor erbjuds alla som har rätt till det modersmålsundervisning oftast under skoltid men i vissa fall även efter skoltid. Svenska som andraspråk ges som alternativ till svenska men av ekonomiska skäl kan undervisningen inte renodlas, viss del

av svenska som andraspråk ges inom ramen för den ordinarie undervisningen utan att anpassning sker.

Skolan har gått från en organisation som innebar att eleverna var åldersintegrerade till en organisation som innebär att grupperna numera är åldershomogent organiserats förutom årskurserna 4-5. Skolan har diskuterat åldersintegrerad kontra åldershomogent organisation men inte funnit några skäl till att arbeta åldersintegrerat. Skolan har inga årskurs 2. Åldersgruppen i området blev, inför att de skulle börja i förskoleklass, bara en grupp och den placerades av organisatoriska skäl på Pepparedsskolan, i närheten. Samarbetet finns mellan skolorna blanda annat i matematik och när det gäller övergången mellan årskurs fyra till årskurs fem. Balltorpsskolan får ta emot ett antal elever i årskurs fem från den närliggande Pepparedsskolan. Övergången innebär att en av Balltorpsskolans lärare ”tar över” årskurs 4 på Pepparedsskolan.

Samtliga lärare är, enligt rektorn, behöriga och undervisar till största delen i de ämnen de är utbildade för. Inspektörerna bedömer att lärarnas formella kompetens är god.

Delar av kompetensutvecklingen beslutar ledningen för området eller kommunen om. Det kan gälla en gemensam inriktning för den kompetensutveckling som skall genomföras, men det finns även utrymme för skolan eller enskilda lärare att genomföra insatser på egen hand. Skolan avsätter resurser motsvarande cirka 800 kronor per anställd och läsår för kompetensutveckling vilket personalen inte anser räcker till en bra kompetensutveckling. Personalen anser dock att rektorn är positivt inställd till kompetensutveckling och beviljar de utbildningar som ligger i linje med skolans behov av utveckling. Det pågår ett arbete med att ta fram en kompetensutvecklingsplan.

Tillgången till datorer och andra läromedel är anpassad till en tidsenlig och ändamålsenlig utbildning. Inspektörernas bedömer att eleverna har tillgång till böcker, skrivmaterial, datorer och andra hjälpmedel som behövs för en tidsenlig utbildning och för att nå de nationella målen.

Datum	Ort
2007-05-09	Göteborg

Kjell Ahlgren
Lena von Platen